

Američki spoljnopolitički analitičar dr Srđa Trifković,
direktor Centra za međunarodne studije Rokford Instituta razmatra planove Vašingtona na Balkanu

DO KRAJA GODINE VAŠINGTON ŽELI "ZAVRŠETAK POSLA NA BALKANU": NEZAVISNO KOSOVO I SUVERENU CRNU GORU

Od kako je Buš došao na vlast, srpsko i kosmetko pitanje vazda je bilo u rukama nasleđenog aparata Stejt departmenta, koji je još središnom devedesetih godina – dakle pod Klintonom i Olbrajtom – formirao stav o razbijanju SRJ i njene naslednice SCG, zbog navodne isključive odgovornosti Srba za sve što se dešava na Balkanu.

Planirano je da se Srbiji ponudi "otkup" Kosmeta nakon referendumu u Crnoj Gori, kada počne raspad državne zajednice SCG, jer je procenjeno da će Srbi biti deprimirani ovim procesom. Sa tom ponudom se složio i jedan od savetnika predsednika Srbije, koji je u Vašingtonu proleto rekao da "Srbiji treba pripremiti slatku oblantu, da bi lakše progutala gorku kosovsku pilulu"

Dr Srđa Trifković redovan je posetilac rodnog Beograda i srpskih zemalja. Poslednji put zatekao se u Srbiji u vreme sahrane Ibrahima Rugove, pa smog ga prvo zamolili za utiske o tom događaju:

- Rugovina sahrana politički je instrumentizovana od strane evropskih predstavnika i stavljena u funkciju eskalacije prištinskog zahteva za konačnim rešavanjem statusa Kosova i Metohije. On sam je predstavljen kao "balkanski Gandi" i time je, naravno, naneta velika uvreda pokojnom indijskom lideru. Ova sahrana je, kako u Prištini, tako i u Brislu i Vašingtonu, imala za cilj da ubrza proces rešavanja statusa Kosova i Metohije.

Šta o Rugovinom nasledniku?

- U jednom idealnom političkom scenariju Vašingtonu i Briselu bi najviše odgovaralo da je Rugovu nasledio Veton Suroi, koga ocenjuju kao savremenog i evroatlanski orijentisanog albanskog lidera. To nije moglo da se dogodi, jer Suroi nema podršku militantne i mafijaške "baze" na Kosmetu. Političku bazu na Kosmetu danas čine okoreli albanski nacionalisti i njihovi simpatizeri, veterani OVK, ratni profiteri i fisovi, odnosno kumovi velikih porodica i mafijaških klanova. U takvoj situaciji

EVROPA ĆUTI I RADI

- Pitanje rešavanja problema Zapadanog Balkana, kako nas nazivaju Evropljani, na američki način, prećutno se podržava u Briselu, jer Francuska i Nemačka smatraju da je bolje da sa SAD imaju dobre nego loše političke i ekonomske odnose. Posle sukoba koji su imali oko Iraka, Amerika je izvršila veliki politički pritisak na Pariz, Bon i Rim, a istovremeno je proces globalizacije Evrope pojačan sve većim zahtevima za useljavanje afričkog i azijskog muslimanskog stanovništva na Stari kontinent. Posledica tog pritiska je očigledna pokornost Evrope, koja je pristala da prizna pravo Milu da zabrani glasanje državljana van Crne Gore, što je, inače, u suprotnosti sa svim evropskim konvencijama.

naslednik Ibrahima Rugove Fatmir Sejdiu nije ni bolji ni gori izbor nego, recimo, Hašim Tači ili Ramuš Haradinaj. Srbima je sasvim svejedno ko je novi albanski vođa, jer birati između njih takvih kakvi su je izbor između raka ili leukemije.

Dr Srđa Trifković direktor Centra za međunarodne studije Rokford Instituta

Kome odgovara da Mladić ostane na slobodi?

- Nemogućnost Beograda da otkrije i uhapsi Ratka Mladića savršeno odgovara onim zapadnim krugovima koji tu činjenicu koriste kao audut za doziranje političkog pritiska na Srbiju. Ni Bislu ni Vašingtonu ne odgovara da Ratko Mladić i Radovan Karadžić budu otkriveni i predati Tribunalu u Hagu sve dok ne budu obavljani poslovi oko Kosova i raspada SCG.

KLINTONOVO MLEVENJE SRBA

Kao po vašem mišljenju ocenjujete izjave da Vašington još nije zauzeo definitivni stav o Kosmetu, srpskom pitanju i srpsim problemima.

- Taj američki stav prema Srbiji i Srbima je jasno artikulisan jesenas kada je portfelj za Balkan poveren Nikolasu Bernsu. On je poznat kao kadar Bila Klintonu, što znači da zvanični Vašington nastavlja u kontinuitetu da sprovodi Klintonovu strategiju mlevenja i usitnjavanja

srpskih zemalja. Takav stav Vašingtona, i pored smene vladajuće garniture, nikada u međuvremenu nije bio podvrgnut političkoj reviziji od strane predsednika Džordža Buša mlađeg ili njegovih najbližih saradnika. Od kako je Buš došao na vlast srpsko i kosmetko pitanje je uvek bilo u rukama nasleđenog aparata Stejt departmenta, koji je još sredinom devedesetih zauzeo stav o totalnom razbijanju SRJ i njene naslednice SCG zbog, kako se smatralo, isključive odgovornosti Srba za sve što se dešava na Balkanu.

Da li je Srbija imala priliku da promeni takvu strategiju SAD?

Srpsko Potemkimovo selo

Ni dan-danas nekakav "srpski lobi" u SAD uopšte ne postoji, a tzv. "srpski kokus" u Kongresu je jedno obično Potemkimovo selo. On pruža samo privid političke aktivnosti Srba u SAD i njihovih prijatelja, jer niti je srpska kolonija u Americi jaka, brojna i bogata, niti su američki senatori i kongresmeni spremni da tvrdo podrže srpske stavove. Članovi srpskog kokusa samo izražavaju ličnu zainteresovanost za balkanske teme, ali to nipošto ne znači da se poistovećuju sa srpskim političkim stavovima o Hagu, Kosmetu, Dejtonu i o državnoj zajednici SCG. Primera radi, na saslućanju pred Spoljno-političkim odborom Predsrađničkog doma 18. maja prošle godine, kada se govorilo o Kosovu i Metohiji, albanski kokus je nastupio sa "teškom artiljerijom", Lantosom i Hajdom, dok u korist srpskog stava nije govorio ni jedan od kongresmena.

- Da, do promene ovog američkog stava moglo je doći početkom 2001. godine, u vreme predsedničke inauguracije Džordža Buša, ali DOS tada nije bio spreman, a ni voljan da u Vašingtonu sebi otvori manevarski prostor time što bi ponudio svoje viđenja novih okvira za saradnju sa Hagom, za pregovore o Kosmetu, za političku i ekonomsku pomoć Srbiji. Kada je takva šansa propuštena, zbog međustranačkih trvenja u Beogradu, politički aparat Stejt departmenta je nastavio da sprovodi staru politiku prema Beogradu, obrazlažući je novim političkim i bezbednosnim potrebama SAD, što je Džordž Buš prihvatio. Demokratski kandidat Džon Keri je, uostalom, u jesen 20004. godine predstavio platformu za Balkan, u kojoj se u klintonovskom duhu predlaže da se "što pre okonča posao na Balkanu". Niko iz Beograda na ovu platformu nije reagovao.

SLATKA OBLANTA ZA SRBE

Nedavno je američki publicista Susan Vudvord izjavila da SAD žele da Srbiji plate nadoknadu, ako Srbija izgubi Kosmet. Kako Vi tumačite ovakvu najavu političke trgovine između Vašingtona i Beograda?

- U Americi se sve šešće protura teza da su Srbi svesni da je za njih Kosmet zapravo izgubljen i da je otpor srpskih političara tom procesu, danas, samo alibi pred srpskom javnošću i da sa Srbima treba u Vašingtonu razgovarati samo o tome koju cenu treba platiti Beogradu da se uteši i da se pomiri sa odlukom o otepljenju Kosova i Metohije. Kao utešna nagrada za gubitak Kosova i Metohije zvanični Vašington će Srbiji da ponudi - navodno - otpis dugova kod Međunarodnog monetarnog fonda, ubrzani ulazak u Evropsku uniju i NATO, i odsutajanje od nekih haških optužnica i političkih pritisaka na Beograd. Ovu ponudu će verovatno dati prvo neka nezavisna američka institucija, kao na primer, Fondacija za mir, a zatim neko od američkih kongresmena.

Američki mediji i pojedini političari su već pripremljeni da lansiraju probne balone te ponude SAD o utešnoj nadoknadi za gubitak Kosmeta, koja će biti predstavljena kao velikodušna, čak i preterana. Kongresmen Tom Lantoso će, siguran sam, izjaviti da će u slučaju da Beograd prihvati američku nagodbu "Srbija biti u velikom dobitku". Kongresmen Henri Hajd će na to

Nastavak na strani 15